

конкуренти. Перемагає той з них, хто при цьому забезпечує максимально ефективну логістику, маркетинг і кращу довгострокову стратегію.

Здатність виробляти конкурентоспроможну продукцію є однією з вищеписаних базових ключових компетенцій, а конкурентоспроможність продукції – одним з конкурентних переваг, ідентифікованих споживачами.

Список використаних джерел:

1. Моїсеєва Н. К. Сучасне підприємство: конкурентоспроможність, маркетинг, оновлення / Н. К. Моїсеєва, Ю. П. Аніскін. – Зовнторгвидав, 2014. – 232 с.
2. Гринько Т. В. Формування стратегії розвитку вітчизняних підприємств / Т. В. Гринько // Прикладна статистика: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – С. 67–73.
3. Гринько Т. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: логістичний аспект / Т. В. Гринько // Економіка і менеджмент 2016: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. : у 9 т. – С. 64–66.
4. Ансофф І. Стратегічне управління / І. Ансофф. – М. : Економіка, 1989. – 519 с.
5. Портер М. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / М. Портер. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2014. – 453 с.
6. Томпсон А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии / А. Томпсон, А. Стрикленд. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 578 с.

Д. е. н. Гринько Т. В., Димарчук О. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**РАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОВЕДІНКА ЯК ФАКТОР
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

В умовах високого рівня нестабільності економіки, підприємство, як самостійний суб'єкт господарювання, може успішно конкурувати на ринку лише на основі гнучких управлінських рішень і раціональної економічної поведінки. Конкурентоспроможність виступає характеристикою ефективної діяльності підприємства, яка визначається перспективами довгострокового розвитку, досягненням поставлених цілей і вирішенням стратегічних завдань.

Конкурентоспроможність визначається як здатність витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами на конкретному ринку [1], як ступінь відмінності положення підприємства від положення конкурентів за

рахунок стійкої конкурентоспроможності в довгостроковому періоді [2], як вміння і можливість створювати і реалізовувати товар / послугу за ціною не вищою і за якістю не гіршою, ніж у інших контрагентів у своїй ніші [3].

Раціональність є основою дій економічних суб'єктів, що здійснюються для реалізації поставлених цілей, прийняття і виконання управлінських рішень, які характеризують економічну поведінку підприємства. Раціональність передбачає усвідомленість, розрахунок дій, визначення цільових орієнтирів з урахуванням ключових обмежень економіки: ресурсних, інформаційних та ін. Тому, основою діяльності будь-якого підприємства, з метою підтримки і підвищення його конкурентоспроможності, має стати ефективне використання доступних ресурсів для задоволення своїх потреб в умовах кризи з орієнтацією на довгострокову перспективу [6].

Таким чином, раціональність ґрунтується на виборі того варіанту, з безлічі альтернативних, який принесе максимальний ефект при мінімальних залучених ресурсах, які потрібні для його досягнення.

Під раціональною антикризовою економічною поведінкою слід розуміти оперування обмеженими ресурсами в умовах наростання кризових явищ з метою досягнення поставлених цілей на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях, на основі взаємодії зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.

Раціональність економічної поведінки проявляється в двох напрямках: з одного боку, в прагненні контролювати ресурси і, відповідно, мінімізувати витрати по їх отриманню, а з іншого боку, в слідуванні інтересам підприємства, в прагненні досягти поставлених цілей. Раціональна антикризова економічна поведінка підприємства передбачає:

- аналіз економічної поведінки контрагентів;
- нівелювання загрози кризових явищ;
- аналіз і оцінку результатів досягнення поставленої мети.

Раціональна економічна поведінка підприємства є теоретичною основою для розробки і прийняття управлінських рішень виходячи з тієї ролі, яку підприємство

грає, взаємодіючи з іншими агентами і контрагентами на ринку. Конкретна ситуація взаємодії конкурентів визначає той або інший тип поведінки підприємства, а ефективна реалізація обраного типу поведінки визначає конкурентоспроможність підприємства та його місце в економічній системі.

У процесі господарської діяльності, раціональна економічна поведінка ґрунтується на економічних інтересах підприємства [5]. При чому, це інтереси всіх зацікавлених в діяльності підприємства сторін: власників, менеджерів, трудового колективу, споживачів і постачальників, контактних аудиторій, держави та ін. У більшості випадків, інтереси всіх зацікавлених сторін можуть не тільки не збігатися, а й бути діаметрально протилежними. Проте, основною метою підприємства в умовах кризи і невизначеності, є діяльність, яка намагається врахувати бачення всіх сторін і забезпечити сталий розвиток в довгостроковій перспективі.

Слід враховувати, що активна господарська діяльність підприємства, взаємодіючи з навколишнім середовищем, змінює ситуацію на ринку, яка, в свою чергу, змушує підприємство підлаштовуватися під ці, викликані ним самим, зміни. Цей об'єктивний процес має враховувати будь-яке підприємство, яке формує свою конкурентну поведінку.

У процесі формування і реалізації моделей антикризової економічної поведінки, повинні бути розроблені механізми, які базуються на концептуальних засадах як економічної поведінки, так і антикризового управління: механізму формування моделей зовнішньої і внутрішньої економічної поведінки підприємства; механізму формування політики антикризової поведінки підприємства; механізму розробки антикризових програм; механізму узгодження антикризового і стратегічного планування підприємства; механізму прийняття рішень з приводу реалізації антикризових стратегій і програм [4].

Таким чином, основним фактором конкурентоспроможності підприємства слід визнати ефективну реалізацію моделей раціональної економічної поведінки. При цьому, слід враховувати все різноманіття чинників, що впливають на формування моделі ринкової поведінки підприємства в конкретній ситуації і різноманіття

ситуацій, в яких економічна поведінка підприємства реалізується. Успішне вирішення поставлених стратегічних цілей, оперативних і тактичних завдань можливе у разі формування на підприємстві гнучкої й адаптивної системи управління, спрямованої на прийняття адекватних управлінських рішень та їх реалізацію з орієнтацією на динамічну мінливість зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Берегова І. Б. До питання про управління конкурентоздатністю підприємства / І. Б. Берегова // Вісник Південно-Уральського державного університету. – Сер. : Економіка та менеджмент. – 2013. – Т. 7. – № 2. – С. 137–141.
2. Павлов В. А. Методичні підходи до управління конкурентоспроможністю підприємств: автореф. дис. ... канд. економ. наук 08.00.05 / Павлов Валерій Анатолійович. – М., 2012. – 24 с.
3. Ільєнкова Н. Д. Стратегічний вибір на основі аналізу потенціальної конкурентоспроможності / Н. Д. Ільєнкова // Вісник ТГУ. – 2015. – Вип. 6 (146). – С. 119–124.
4. Гринько Т. В. Стратегія як інструмент антикризового управління на підприємстві / Т. В. Гринько // Економіст. – 2013. – С. 51–53.
5. Фірсова О. Н. Критерії оцінки і шляхи підвищення конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва [Електронний ресурс] / О. Н. Фірсова // Наукознавство. – 2015. – Т. 7. – № 5. – Режим доступу : <http://naukovedenie.ru/PDF/170EVN515.pdf>
6. Гринько Т. В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках : моногр. / Т. В. Гринько // Кривий Ріг : Видавничий дім, 2005. – 324 с.

Д. е. н. Грущинська Н. М.

Навчально-науковий інститут неперервної освіти

Національного авіаційного університету (Україна)

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВПЛИВУ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Стан міжнародної спеціалізації національної економіки є визначним місцем серед факторів, що окреслюють конкурентоспроможне місце країни на світовому ринку. Досліджуючи історію процесів спеціалізації, можна виявити їх прямий вплив на створення інтеграційних утворень, розвиток регіоналізаційних і глобалізаційних процесів. Разом з тим, сучасні тенденції формують зворотній вплив, а саме міжнародна спеціалізація країн прямопропорційно залежить від загальних